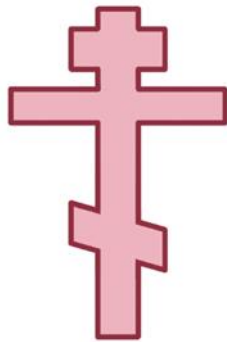

Nieuwsbrief

Nijmeegs
Byzantijns
Koor

NBK

In deze nieuwsbrief:

- restauratie iconostase
- bijzondere viering in Elshout
- de menselijke stem in de Liturgie
- programma 2^e helft 2023

Restauratie iconostase

Het Nijmeegs Byzantijns Koor heeft als enig koor in Nederland een mobiele iconostase. In het verre verleden uit nood geboren omdat het koor in een reguliere kerk de liturgie volgens de Byzantijnse ritus verzorgt. Een vaste opstelling was geen optie. Vandaar dat er toen der tijd een speciale constructie ontworpen is zodat de iconostase binnen een uur opgebouwd en weer afgebroken kan worden. Het maandelijks "ritueel" van montage en demontage heeft in de loop der tijd voor de nodige slijtage gezorgd. Restauratie was broodnodig. Ons lid Hans Gorter heeft, samen met een aantal externe deskundigen, dit voorjaar de iconostase onderhanden genomen. Het geheel staat nu weer solide en stabiel. De restauratie werd financieel mogelijk dankzij de gulle giften van onze donateurs. Waarvoor nogmaals dank!

Bijzondere viering in Elshout

Het NBK ontving van de parochie *Wonderbare Moeder* te Drunen het verzoek om op tweede pinksterdag in de Sint-Jan Evangelistkerk te Elshout een Byzantijnse liturgie te zingen, speciaal voor de Oekraïense vluchtelingen. Het bestuur heeft hier "ja" op gezegd. Elshout was voor de meeste leden van het NBK een onbekend dorp in de buurt van Drunen. Het is echter een van de oudste bedevaartplaatsen. (1495) Met name in de meimaand wordt Elshout zeer drukbezocht door bedevaartgangers. Zo zijn op zondagen in die maand zelfs nog drie heilige Missen.

Omdat het koor een volledige Byzantijnse Goddelijke Liturgie zou zingen, waarbij p. Peter Peelen, S.J., priester uit Delft en diaken Jo Gerrits, voor zouden gaan, was het nodig om de demontabele iconostase van het NBK in kerk van Elshout neer te zetten. Zodoende trokken op eerste pinksterdag al enkele koorleden naar Elshout om de iconostase op te bouwen. Ook onze diaken Jo Gerrits was aanwezig om zijn collega, diaken Albert Soeterboek van de parochie uit Elshout de Byzantijnse ritus uit te leggen. Zo kreeg Albert tevens een "snelcursus wierookvat zwaaien", hetgeen nog niet zo eenvoudig bleek te zijn.

Op tweede pinksterdag waren de leden van het NBK ruim op tijd aanwezig. De zangers werden ontvangen met koffie en direct na het beëindigen van de heilige Mis van 08.00 uur,

vervolg: "Bijzondere viering in Elshout"

kon het koor om 09.00 uur inzingen. Aan de ingang van de kerk kregen de gelovigen een gele of blauwe bloem, als welkomstteken voor de Oekraïense gasten.

De kerk was prachtig versierd en bomvol. Er kwamen zo'n zeventig Oekraïense bezoekers. De Poolse Magda Wrobel was met haar Nederlandse man en beide dochters ook aanwezig. Zij straalden liefde met hoofdletters uit. Naar elkaar toe, naar hun grootste schat: de kinderen. Ze genoten van de Byzantijnse viering en de gezangen.

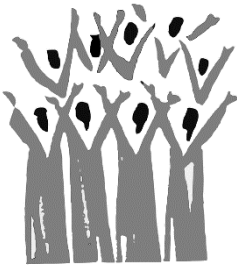
De aanwezige journalist van het Brabants Dagblad schrijft treffend: *"Zou Vladimir Poetin slechts met een fractie van hun genegenheid zijn gezegend, dan was die oorlog tegen Oekraïne nooit begonnen. En dan had Elshout nimmer iets meegekregen van de Oekraïens-Orthodoxe Kerk., "De Mis is belangrijk voor ons, want we zijn katholiek", zegt Magda na afloop, Het is ook fijn dat de kerk vol is. In Polen is dat altijd zo, hier niet. Mooi dat we op deze manier in Elshout net als in Polen het Oekraïense volk kunnen steunen"*. Diaken Albert Soeterboek had vooraf aangekondigd dat de viering anders zou verlopen en langer duren dan de aanwezige gelovigen gewend zijn. Dat bleek ook zo te zijn. De uitreiking van de communie was nog niet begonnen toen een van de organisatoren naar de voorzitter van het NBK kwam om te vragen of het nog lang duurde! Buiten stonden namelijk de gelovigen voor de volgende Mis van 11.30 uur ongeduldig te wachten! Aan het einde van de liturgie zong het koor, terwijl de priester en beide diakens naar het Mariaaltaar gingen, het prachtige Marialied "Pod Tvo'u".

Diaken Albert Soeterboek bedankte aan het einde van de liturgie de organisatoren en in het bijzonder het Nijmeegs Byzantijns Koor dat, zoals hij

zei: "ontroerend mooi gezongen heeft." en vroeg de aanwezigen om een daverend applaus. Na de liturgie werden niet alleen de koorleden, maar alle aanwezigen op een kop koffie en een Brabants worstenbroodje getrakteerd. Een van de aanwezige Oekraïners vertelde na afloop dat zij dankbaar en ontroerd was. Het gaf haar en haar landgenoten het gevoel "thuis" te zijn. Wat haar bijzonder trof was dat het koor gedirigeerd werd door de in St. Petersburg geboren dirigente Svetlana van Wielink. Al met al kunnen we als NBK terugkijken op een bijzondere viering, die ook via een livestream werd uitgezonden en via You Tube is te beluisteren:

<https://www.youtube.com/watch?v=IKEzDFtAPv4&ab>

De menselijke stem in de Liturgie

In de Byzantijnse traditie is de zang een onmisbaar deel van de eredienst, of het nu een eenvoudige psalmodie van de lector is, of de plechtige meerstemmige koorzang. De Goddelijke Liturgie zonder zang is ondenkbaar. De zang is geen opluistering van de dienst, geen opvoering, het dient niet om de pauzes op te vullen en ook niet om de priester muzikaal te begeleiden. De zang is een onafscheidbaar deel van de Liturgie zelf, want er is geen eredienst zonder zang. Vroeger heette de eredienst zelfs gewoon 'gezang'. De gelovigen zeiden op zondagochtend: "Nu gaan wij naar het gezang", waarmee zij dan de Liturgie bedoelden.

De menselijke stem

Deze kerkmuziek is niet van buitenaf in de liturgie gebracht. Zij ontstaat uit de liturgie zelf en is bepaald door het woord: een gebed, een lofprijzing, een verhaal, een leerstuk kunnen hun concrete inhoud alleen door middel van het woord uitdrukken. Daarom is in de Orthodoxe eredienst het muzikale element alleen als gezongen woord toegelaten. Het gebruik van instrumenten is niet toegestaan, want een instrument kan het woord niet dragen; alleen de menselijke stem is daarvoor geschikt. Behalve de preek is er dan ook geen gesproken woord. De zang ondersteunt de celebrant tijdens de smeekbeden, de litanieën; de zang wordt jubel bij lofprijzingen; bij het recitatief voordragen van epistel en evangelie dringt de zang in de hele kerk door.

vervolg: De menselijke stem in de Liturgie

Zingen met de engelen

Wanneer wij de Goddelijke Liturgie vieren, laten wij de wereld achter ons en komen wij samen voor Gods lof. Hemel en aarde raken elkaar. De menselijke stem is als het warde de echo van he eeuwigdurende gezang van de hemelse heerscharen voor Gods troon. Wij moeten ons van de aarde losmaken om ons bij de engelen te kunnen aansluiten – cherubijnzang. Daarmee is het koor een onderdeel van de liturgie en vormt het met de priester, de diaken en de lector een geheel bij het elkaar aanvullen en afwisselen in lofprijzing en gebed.

Weet wat je zingt

Als wij zingen in een ons vreemde en onverstaanbare taal, dan is het vanzelfsprekend dat wij ons verdiepen in de vertaling van de teksten en de zo goed mogelijke uitspraak. Het heeft geen zin in een vreemde taal te zingen als men niet begrijpt wat men zingt. Hoe zouden wij Gods lof kunnen zingen met alleen maar harmonische klanken, maar onwetend over de inhoud van het gebed?

Gebed voor de zangers

Koorzanger zijn is dus gebonden aan verplichtingen: het vraagt vorming, inspanning, aanpassing en verantwoordelijk gedrag. Het is dan ook niet gering om met de menselijke stem de echo te zijn van het koor der engelen tijdens de Goddelijke Liturgie. De heilige Basilius de Grote (†379) schreef ter bemoediging:

*Omdat de Heilige Geest weet hoe moeilijk het is
de mensen naar deugd te leiden,
vraagt zij zich af, wat haar te doen staat:
zij vermengt het onderricht met welluidendheid,
zodat wij, samen met de aangename klank,
ongemerkt ook het nuttige van het woord opnemen.
Daarom maakt zij voor ons de gezangen.*

Bron: Bloemlezing Kerkbericht Gemeenschap van de Alheilige Moeder Gods Gruzinskaja

Programma 2^e helft 2023

Het programma van de vieringen tot en met 31 december 2023:

Zaterdag 14 oktober

zaterdag 11 november

zaterdag 9 december

De vieringen vinden plaats in de Titus Brandsma Gedachteniskerk aan het Keizer Karelplein te Nijmegen en beginnen om 19.00 uur.

Op zaterdag avond 16 december staat een Vesperviering gepland. De locatie is nog niet bekend maar zal vroegtijdig worden bekend gemaakt.

Het bestuur van het Nijmeegs Byzantijns Koor is bereikbaar via:

secretariaat: Frans Halsstraat 20, 6566 WZ Millingen aan de Rijn

telefoon: 06 55 59 76 14

e-mail: secretaris@nijmeegsbyzantijnskoor.nl

website: www.nijmeegsbyzantijnskoor.nl

bankrekening: NL 15 INGB 0003878877 t.n.v. Nijmeegs Byzantijns Koor